

DUSZPASTERSTWO

Co to takiego?

A partial view of a person wearing a blue jacket, looking down, positioned at the bottom of the page.

PLAN PREZENTACJI

-
1. Określenie duszpasterstwa.
 2. Duszpasterstwo - biblijny obraz Pasterza i owczarni.
 3. Określenie duszpasterstwa.
 4. Istota duszpasterstwa.
 5. Cel duszpasterstwa.
 6. Podmiot i przedmiot duszpasterstwa.
 7. Struktury duszpasterstwa.
 8. Środowiska duszpasterstwa.
 9. Funkcje duszpasterstwa.
 10. Formy duszpasterstwa.
 11. D. zwyczajne i nadzwyczajne.

1. OKREŚLENIE DUSZPASTERSTWA

1.1. Pojęcie ogólne

- **Encyklopedia Katolicka:** zorganizowana działalność zbawcza Kościoła polegająca na służbie wobec człowieka (diakonia) przez głoszenie Słowa Bożego, sprawowanie sakramentów, relacje interpersonalne, świadectwo życia.
- **Narecki Z - KUL:** pojęcia „duszpasterstwo” używa się na określenie aktywności Kościoła, która urzeczywistnia zbawcze dzieło Chrystusa.
- **Kamiński R., Przygoda W - KUL:** powszechnie rozumie się pod tym pojęciem zorganizowaną działalność zbawczą Kościoła, która polega na służbie wobec człowieka poprzez głoszenie Słowa Bożego, sprawowanie ofiary eucharystycznej i innych sakramentów oraz interpersonalne kontakty religijne i chrześcijańskie świadectwo życia.

1. OKREŚLENIE DUSZPASTERSTWA

1.1. Pojęcie ogólne

- **Bourgeios D. - Duszpasterstwo Kościoła „Amateca”:**
Duszpasterstwo jest sposobem w jaki rzeczywistość wspólnoty pomiędzy Bogiem a Jego ludem, oraz między członkami tego ludu, rodzi się, narasta i objawia, aby - pewnego dnia - dokonać się w pełni Królestwa.
- **Piwowski W.:** - Działalność całego Kościoła lub strategia Kościoła, który na podstawie naukowo wypracowanych modeli teologicznych, imperatywów i programów działania rozwija inicjatywy zmierzające do zaktualizowania zbawczego działania Chrystusa w jednostkach i wspólnotach ludzkich”

2. DUSZPASTERSTWO - BIBLIJNY OBRAZ PASTERZA I OWCZARNI

.....

Środowisko pasterskie: Pan jest moim pasterzem, nie brak mi niczego. Pozwala mi leżeć na zielonych pastwiskach. Prowadzi mnie nad wody, gdzie mogę odpocząć: orzeźwia moją duszę (Ps 23).

Zadania Pasterza: Albowiem tak mówi Pan Bóg: Oto Ja sam będę **szukał** moich owiec i będę miał o nie pieczę.

Jak pasterz **dokonuje przeglądu** swojej trzody, wtedy gdy znajdzie się wśród rozproszonych owiec, tak Ja dokonam przeglądu moich owiec i **uwolnię je** ze wszystkich miejsc, dokąd się rozproszyły w dni ciemne i mroczne.

Wyprowadzę je spomiędzy narodów i **zgromadzę je** z krajów, sprowadzę je z powrotem do ich ziemi i paść je będę na górach izraelskich, w dolinach i we wszystkich zamieszkałych miejscach kraju.

Na dobrym pastwisku będę je paść, na wyżynach Izraela ma być ich pastwisko. Wtedy będą one leżały na dobrym pastwisku, na tłustym pastwisku paść się będą na górach izraelskich.

Ja sam będę paść moje owce i Ja sam będę je układał na legowisko - wyrocznia Pana Boga.

Zagubioną odzukam, **zabłąkaną sprowadzę** z powrotem, **skaleczoną opatrzę**, **chorą umocnię**, **a tłustą i mocną będę ochraniał**. Będę paść sprawiedliwie (Ez 34, 11-16).

2. DUSZPASTERSTWO - BIBLIJNY OBRAZ PASTERZA I OWCZARNI

.....

Przenośnia - Chrystus wobec uczniów i Kościoła: A widząc tłumy ludzi, litował się nad nimi, bo byli znękanymi i porzuceni, jak owce nie mające pasterza (Mt 9,36).

Gdy Jezus wysiadł, ujrzał wielki tłum. Zlitował się nad nimi, byli bowiem jak owce nie mające pasterza (Mk 6,34).

Określenie odnoszące się do całego świata: Gdy Syn Człowieczy przyjdzie w swej chwale i wszyscy aniołowie z Nim, wtedy zasiądzie na swoim tronie pełnym chwały. I zgromadzą się przed Nim wszystkie narody... (Mt 25,31 nn).

Przekazanie opieki pasterskiej Piotrowi: Rzekł do niego: «Paś baranki moje!» (J 21,16).

Przekazanie opieki pasterskiej biskupom i prezbiterom: Uważajcie na samych siebie i na całe stado, nad którym Duch Święty ustanowił was biskupami, abyście kierowali Kościołem Boga, który On nabył własną krwią. (Dz 20,28).

Postawa Pasterza: Starszych więc, którzy są wśród was, proszę (...) paście stado Boże, które jest przy was, strzegąc go nie pod przymusem, ale z własnej woli, jak Bóg chce; nie ze względu na niegodziwe zyski, ale z oddaniem... (Dz 20,28).

3. OKREŚLENIE DUSZPASTERSTWA

3.1. Pojęcia pokrewne

- **Apostolat:** gr. apostole - posłannictwo, hebr. posłanie z mocą do władzy. Znaczenie chrześcijańskie - uczestnictwo w boskim posłannictwie Jezusa. Cel - przekazanie człowiekowi egzystencji nadprzyrodzonej.
- **Misja:** łac. missio oraz mittere - posyłać. Znaczenie chrześcijańskie - posłanie człowieka przez Boga. Cel - niesienie Ewangelii innym narodom.
- **Ewangelizacja:** gr. euangelidzein - głosić Ewangelię czyli zwiastować dobrą nowinę. Znaczenie chrześcijańskie - działalność, przez którą niesie się światu Dobrą Nowinę - Ewangelię. Cel - wzbudzenie wiary, umacnianie jej i rozwój u chrześcijan oraz niechrześcijan.

3. OKREŚLENIE DUSZPASTERSTWA

3.1. Pojęcia pokrewne

- **Nowa ewangelizacja:** budzenie wiary, bodziec do odkrywania własnych korzeni, tworzenie cywilizacji głębszej, bardziej chrześcijańskiej. Cel - budowanie Kościoła, który rodzi się przez głoszenie Słowa Bożego i poprzez sakramenty inicjacji chrześcijańskiej.
- **Humaniacja:** łac. humanus - ludzki, humanizas - ludzkość, człowieczeństwo. Oznacza rozwój ludzki. Znaczenie chrześcijańskie - specyficzne, ciągłe wzrastanie człowieka w pokonywaniu grzechu. Cel - rozwój życia jednostki i społeczeństwa w Chrystusie.

4. ISTOTA DUSZPASTERSTWA

.....

- **Istota wewnętrzna:** wymiar trynitarny. Wywodzi się bowiem z Trójcy Świętej z posłania przez Boga Ojca swego Syna do zbawienia wszystkich ludzi, aby niósł radosną nowinę. Wszelka działalność, ofiara i zmartwychwstanie Jezusa należą do duszpasterskiej misji Kościoła (EN 6).
- **Istota zewnętrzna:** wymiar eklezjalny. Istotą jest utożsamienie duszpasterstwa z Kościołem, który jest spadkobiercą samego Chrystusa. W istocie swojej duszpasterstwo łączy się ściśle z posłannictwem Kościoła jako działalnością która prowadzi lud do wiary, wolności i pokoju Chrystusa przez przykład życia, głoszenie Słowa, sakramenty i inne łaski (DM 5, RM 4-11).

5. CEL DUSZPASTERSTWA

- Celem duszpasterstwa jest Kościół jako Mistyczne Ciało Chrystusa, którego treść stanowi realizacja dzieła zbawczego. Cały Lud Boży jako poszczególne członki Ciała ma udział w tej aktywności Kościoła przez uczestnictwo w powszechnym kapłaństwie Chrystusa.
- Konsekwentnie cel duszpasterstwa identyfikuje się z celem zbawienia, czyli z wyzwaniem człowieka od zła, grzechu i śmierci oraz zjednoczenia wszystkich z Bogiem i wzajemnie ze sobą poprzez miłość.
- Z powyższego wynika dwukierunkowe posłanie Kościoła: ad intra (do swoich); ad extra (do świata). Rzeczywistości te się nie wykluczają ale potrzebują.

6. PODMIOT (I PRZEDMIOT) DUSZPASTERSTWA

- Podmiotem duszpasterstwa jest Kościół jako sakrament zbawienia (znak zjednoczenia wszystkich ludzi z Bogiem - KK 1). Członkowie Ludu Bożego nie dzielą się na podmiot i przedmiot duszpasterstwa lecz wzajemnie na siebie oddziałują i dopełniają w realizacji określonych we wspólnocie zadań i ról (zwłaszcza poprzez poszczególne charyzmaty). Takie rozumienie nadaje duszpasterstwu charakteru partnerskiego dialogu (uczestniczą w nim także niewierzący). Struktura hierarchiczna Kościoła jest wypełnieniem realizacji dzieła duszpasterskiego do którego prowadzi Najwyższy Pasterz Jezus Chrystus.
- Przedmiot duszpasterstwa nie istnieje. Przed Vat II - w rozumieniu teologii - przedmiotem był lud.

6. PODMIOT (I PRZEDMIOT) DUSZPASTERSTWA

Osoby	Instytucje	Grupy
Trójca Święta - (Najw. i Jedyne Pasterz)	Stolica Ap.	Stowarzyszenia
Hierarchia (papież, bp., prezb., dk.)	KE	Ruchy religijne
Świeccy	Kurie Bp	Grupy duszpasterskie
Zakonnicy	Parafie	„Ekipy” nieformalne

7. STRUKTURY DUSZPASTERSTWA

Struktury duszpasterstwa:

1. **płaszczyzna instytucjonalna** - w oparciu o jej przestrzenno-czasowe podłoże dokonuje się dzieło zbawczego pośrednictwa Kościoła;
2. **płaszczyzna osobowa** - istotnym przedmiotem troski duszpasterstwa jest człowiek i jego kontakt z Bogiem, płaszczyzna ta wykracza poza ramy instytucjonalno-administracyjne, które jednak muszą współistnieć w wyważonej proporcji do charyzmatyczno-duchowego wymiary oraz duszpasterskiej posługi Kościoła.

7. STRUKTURY DUSZPASTERSTWA

.....

3. płaszczyzna światowej działalności Kościoła - wyraża się w czynnym otwarciu Jego struktur i posług na współczesność;

4. płaszczyzna eschatologiczna - wyraża się w przekonaniu, że świat jest skierowany ku doskonałości, duszpasterstwo natomiast ma to dążenie wspomagać i kierować na cel ostateczny.

8. ŚRODOWISKA DUSZPASTERSTWA

Środowiska duszpasterstwa w których urzeczywistnia się dzieło zbawcze Jezusa Chrystusa oraz wartości chrześcijańskie w świecie:

- **parafia** - poprzez swoje funkcje realizuje posłannictwo Kościoła. Duszpasterstwo w parafii ma swój utrwalony ogólnokościelny status, ostatnio jednak dąży się do tego aby sprofilować działanie parafii do charakteru koinonijno-diakonijnego. W parafii realizuje się duszpasterstwo rodzinno-grupowe, nadzwyczajne, sytuacyjne i zorganizowane.
- **rodzina** - działająca w parafii jest przedmiotem i podmiotem duszpasterstwa.

8. ŚRODOWISKA DUSZPASTERSTWA

- **duszpasterstwo indywidualne:** kierunkuje się na służbę poszczególnym zawodom, stanom. Głównym jego przesłaniem jest troska o człowieka (indywidualnego) dokonująca się drogą kontaktu (relacja). Kontakt ten jest sakramentalny (głoszenie, sakr. pokuty i pojednania itd.) oraz pozasakramentalny, który jest jednorazowy lub ciągły.
- **bazujące na poprzednich** oraz wynikające z potrzeb i możliwości (środowisko, czas, kategorie społeczno-zawodowe, grupy religijno-kościelne, sytuacje, itd.)

W warunkach polskich terenem działalności duszpasterskiej pozostaje parafia, w niej istnieje konkretna szansa odnowy duszpasterstwa. (Nieparko R., *Duszpasterstwo*, w: Encyklopedia katolicka, t. 4, s. 391-393).

9. FUNKCJE DUSZPASTERSTWA

.....

- Przepowiadanie Słowa Bożego
- w nim uobecnia się Chrystus
- Ofiary eucharystycznej i
sprawowania sakramentów -
poprzez głoszenie i
sprawowanie sakramentów
objawia się Bóg.
- Poza funkcjami podstawowymi
można wyodrębnić:
dobroczynność - diakonia,
kierownictwo, świadectwo
życia chrześcijańskiego.

10. FORMY DUSZPASTERSTWA

Formy duszpasterstwa zwierają się w jego funkcjach:

- **Przepowiadanie** - ze względu na to, że wiara rodzi się z tego, co się słyszy (Rz 10,17). Może być to bezpośrednie głoszenie Ewangelii - ewangelizacja, homilia, katecheza.

Podstawową metodą tych form przepowiadania zawsze będzie DIALOG.

- **Liturgia i sakramenty** - źródło i szczyt duszpasterstwa. W tej formie duszpasterstwo koncentruje się wokół poszczególnych sakramentów: wyjściowo - Chrzest, następnie - Bierzmowanie, Pokuta i pojednanie, Sakr. Chorych, Małżeństwo - stanowią one odrodzenie, pogłębienie i kontynuację rzeczywistości chrzcielnej. Dzieło to realizuje się w porządku roku kościelnego - modlitwa i sakramentalia.

10. FORMY DUSZPASTERSTWA

- **Świadectwo życia** - forma ta polega na wspieraniu apostolatu świeckich - wyraża się w postawach wiary, nadziei i miłości.
- **Caritas - diakonia** - jako styl życia wyrażany w posłudze dobroczynnej i charytatywnej.

Dwa kierunki działania:

Kierownictwo duchowne:	Działalność charytatywna:
➤ administracyjno-dyscyplinarne➤ ascetyczne	➤ „demokratyzacja” struktur Kościoła a nie tylko rozwiązania instytucjonalne

PODZIAŁ: D. NADZWYCZAJNE I ZWYCZAJNE

D. nadzwyczajne	D. zwyczajne
D.N. - działalność zbawcza Kościoła zaadresowana do określonych grup i tych osób w danym środowisku, które ze względu na warunki życia i ich szczególne potrzeby religijne nie mogą dostatecznie korzystać z duszpasterstwa zwyczajnego. Powinno być dostosowane do poziomu duchowego, intelektualnego, do wieku i zawodu oraz szczególnych potrzeb ludzi. (R. Kamiński)	D.Z. - zorganizowana działalność zbawcza Kościoła skierowana do wszystkich wiernych, zmierzająca bezpośrednio do zaspokojenia ich powszechnych potrzeb religijnych oraz osiągnięcia celu Kościoła i każdej wspólnoty religijnej, którym jest spotkanie w wierze i miłości” (R. Kamiński) Realizowane przez: 1. Przepowiadanie słowa Bożego2. Liturgię3. Posługę pasterską (przewodnictwo)4. Miłość miłosierną (działalność charytatywna)

BIBLIOGRAFIA

- Bourgeois D., *Duszpasterstwo Kościoła*, Poznań 2001.
- Kamiński R., *Duszpasterstwo zwyczajne*, w: *Leksykon teologii pastoralnej*, Lublin 2006, s. 212-218.
- Kamiński R., *Duszpasterstwo nadzwyczajne*, w: *Leksykon teologii pastoralnej*, Lublin 2006, s. 209-212.
- Krucina J., *Duszpasterstwo jako troska o człowieka*, HD 1977 nr. 1 s. 28-34.
- Nieparko R., *Duszpasterstwo*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 4, s. 391-393.
- Narecki Z., *Duszpasterstwo zwyczajne w parafii a urzeczywistnienie Kościoła*, Lublin 2001.

